

travelbook

Estonia i Helsinki

Bezdroża

Mistrzowska **ERGO**
#ochrona **HESTIA**

Autorzy przewodnika: Joanna Felicja Biłska, Andrzej Kłopotowski

Redaktor prowadzący: Paweł Sondej

Redakcja: Mirosława Kwiecińska

Korekta: Judyta Zegan, Mariusz Miodek

Opracowanie kartograficzne: Magdalena Krocza

Źródło pochodzenia danych kartograficznych:

OSM (www.openstreetmap.org)

Redakcja techniczna i skład: Sabina Binek

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?beest2>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzje.

Wydanie II

ISBN: 978-83-283-4620-8

Copyright © Helion, 2018

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

Spis treści

ATRAKCJE ESTONII I HELSINEK	8
INFORMACJE PRAKTYCZNE	13
PRZED WYJAZDEM	14
Wybór czasu podróży	14
Źródła informacji	15
Formalności	15
DOJAZD	16
Podróż samolotem	16
Podróż samochodem	16
Podróż pociągiem	17
Podróż autobusem	17
NA MIEJSCU	18
Komunikacja	18
Noclegi	18
Wyżywienie	19
Pamiątki i zakupy	19
INFORMATOR A-Z	20
INFORMACJE KRAJOZNAWCZE	25
KRAJOZNAWCZE ABC	26
Położenie i ukształtowanie terenu	26
Klimat	27
Przyroda	27
Gospodarka	29
SPOŁECZEŃSTWO	31
Ludność	31
Język	32
Religia	32
KULTURA I SZTUKA	33
Architektura	33
Plastyka, muzyka, literatura	33
Kino estońskie	35
KUCHNIA	36

TALLIN	37
HISTORIA	38
WARTO ZOBACZYĆ	41
TRASA 1: GÓRNE MIASTO	41
TRASA 2: DOLNE MIASTO	45
TRASA 3: NOWE CENTRUM MIASTA	57
TRASA 4: WOKÓŁ PLACU VABADUSE	60
TRASA 5: WOKÓŁ PORTU	63
TRASA 6: KALAMAJA	68
TRASA 7: KADRIORG	71
TRASA 8: PIRITA	74
DALEJ OD CENTRUM	77
ESTONIA PÓŁNOCNA	81
PALDISKI	82
▶ W drodze do Parku Narodowego Lahemaa	86
PARK NARODOWY LAHEMAA	88
RAKVERE	92
ESTONIA ZACHODNIA	95
PARNAWA	96
HAAPSALU	108
WYSPA MUHU	116
WYSPA SAREMA	118
WYSPA HIUMA	128
ESTONIA ŚRODKOWA	133
VILJANDI	134
PARK NARODOWY SOOMAA	140
PAIDE	143

ESTONIA WSCHODNIA	147
NARWA	148
SILLAMÄE	157
▶ Jezioro na granicy	158
KUREMÄE	160
WIOSKI STAROWIERCÓW	162
WIOSKI SETO	166
ESTONIA POŁUDNIOWA	171
TARTU	172
OTEPÄÄ	186
VÕRU	190
VALGA	193
HELSINKI	199
HISTORIA	203
WARTO ZOBACZYĆ	205
TRASA 1: NABRZEŻE PORTOWE	205
TRASA 2: WOKÓŁ PLACU SENACKIEGO	208
TRASA 3: TWIERDZA SUOMENLINNA	211
▶ „Fiński Gibraltar”	214
TRASA 4: SPACER ESPLANADĄ	216
TRASA 5: NA PÓŁNOC OD CENTRUM	220
TRASA 6: POŁUDNIOWA CZĘŚĆ CENTRUM	226
TRASA 7: ZACHODNIA CZĘŚĆ CENTRUM	228
DALEJ OD CENTRUM	230
▶ Kulinarna Finlandia	234
INDEKS	236

Atrakcje Estonii i Helsinek

NAJPIĘKNIJSZE ZAMKI, DWORY I PAŁACE

Zamek w Kuressaare

Średniowieczna siedziba biskupstwa przekształcona w kolejnych wiekach w ufortyfikowaną twierdzę. Jedna z największych atrakcji estońskich wysp.

Twierdza Suomenlinna

XVIII-wieczne umocnienia na wyspach, strzegące wejścia do Helsinek; zwane są „Gibraltarem Północy”.

Pałac Kadriorg

Zbudowana przez Piotra I carska rezydencja w Tallinie. Otacza ją rozległy park.

Dwór w Palmse

Barokowy dwór uznawany jest za jedną z najpiękniejszych i najlepiej zachowanych wiejskich rezydencji w kraju.

Zamki w Narwie oraz Iwangerodzie

Stojące naprzeciwko siebie twierdze na dwóch brzegach rzeki Narwa. Pierwszą zaczęli budować już w XIII w. Duńczycy, drugą w końcu XV w. wznosił Iwan Groźny.

Kup książkę

Poleć książkę

Klasztor w Kuremäe

Namiastka wschodniego mistycyzmu w Estonii. Duchowe serce prawosławnych mieszkańców kraju.

NAJPIĘKNIEJSZE ŚWIĄTYNIE

Katedra w Tallinie

Kościół pochodzi z XIII w. Dziś to jeden z symboli stolicy, jego ściany wewnątrz pokrywają liczne epitafia.

Wiejskie kościołki na Muhu i Saremie

Gotyckie świątynie z ciekawą kamieniarką i tajemniczymi freskami.

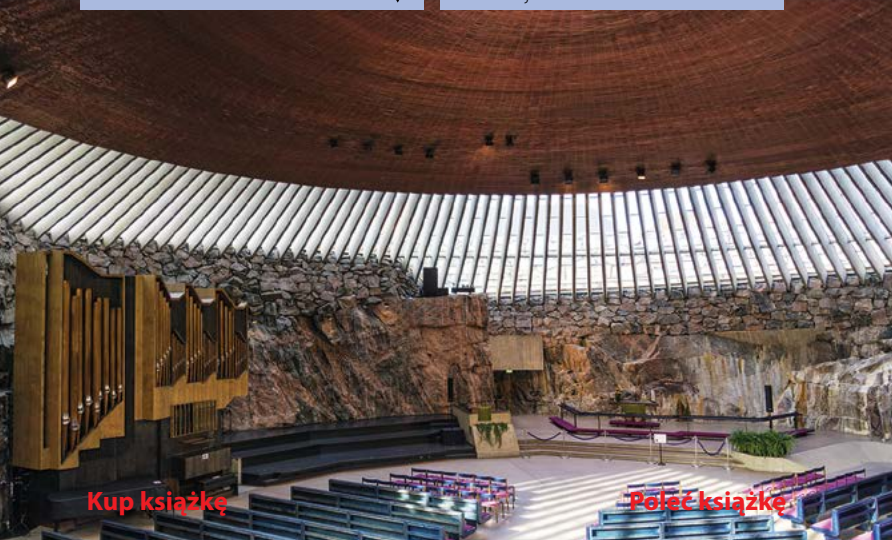
Kościół Skalny w Helsinkach

Zadziwiająca świątynia z lat 60. XX w. zbudowana w skale.

Kościół św. Jana w Tartu

Wzniesiony z cegły gotycki kościół znany z terakotowych figurek wmurowanych w elewacje.

Kup książkę

Poleć książkę

NAJCIEKAWSZE MIASTA

Tallin

Najważniejsze miasto w Estonii i często jedyne, z jakim stykają się turyści będący w kraju przejazdem. Miasto o wielu twarzach: średniowiecznej, carskiej i tej współczesnej.

Helsinki

Nadbałtycka metropolia, fińskie okno na świat. Można się tu dostać po zaledwie dwugodzinnej rejsie z Tallina. ✓

Parnawa

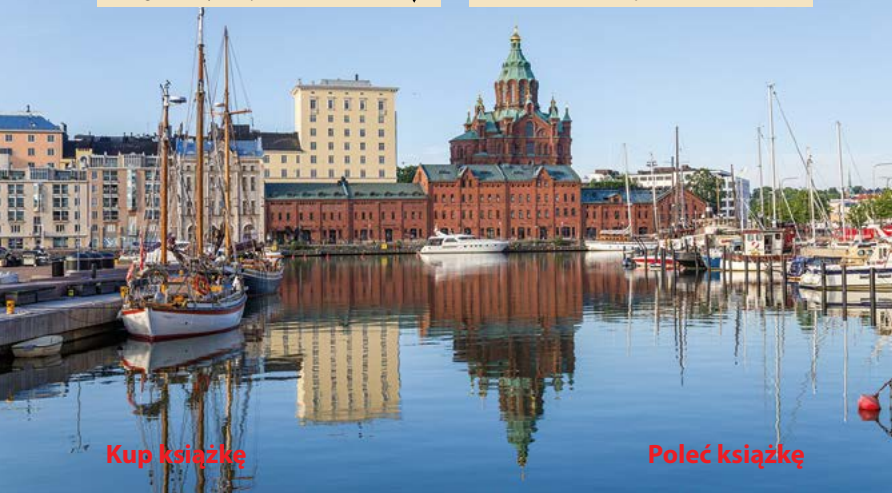
Letnia stolica Estonii. Tutejsze plaże doceniono już w XIX wieku. ^

Tartu

Uniwersytecka stolica Estonii. Zachwyca starówką, muzeami oraz... luźną studencką atmosferą.

Narwa

Doświadczona przez historię, zniszczona w czasie II wojny światowej próbuje na nowo budować swą tożsamość.

Kup książkę

Poleć książkę

DZIEDZICTWO LUDOWE

Skansen w Helsinkach

Pozwala poznać dziedzictwo ludowe Finlandii.

Wyspy Ruhnu i Kihnu

Estońskie „odludzia”, gdzie można obcować z prawdziwie dziką przyrodą.

Wiatraki w Angli

Do dziś uchodzą za symbol Saremy.

Kraina Seto

Południowo-wschodni kraniec Estonii zamieszkiwany przez społeczność Seto słynącą z kultywowania tradycji oraz śpiewu „leelo”.

Wioski starowierców

Są położone nad jeziorem Pejpus, od wieków zamieszkują je starobrzędowcy.

Kup książkę

Poleć książkę

CUDA NATURY

Jezioro Pejpus

Należy do największych jezior w Europie, dziś podzielone granicą estońsko-rosyjską.

Suur Munamägi

Położona w południowo-wschodniej części kraju najwyższa góra Estonii. Mierzy „aż” 318 m n.p.m.

Klif w Paldiskach

Wysokie na 25 m wybrzeże Bałtyku. Jedno z najlepszych miejsc na podziwianie zachodów słońca.

Soomaa

Park narodowy znany z tzw. „piętej pory roku”, zaskakującej oryginalnością mozaiki żywych barw.

Lahemaa

Park narodowy utworzony na brzegu Bałtyku znany z bagien i głazów narzutowych.

Kup książkę

Poleć książkę

Informacje praktyczne

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Przed wyjazdem

WYBÓR CZASU PODRÓŻY

Planując wyjazd do Estonii i Helsinek, powinniśmy wybierać miesiące letnie. Najlepszym czasem na zwiedzanie tych miejsc jest okres od maja do września. W maju trafimy tu jeszcze na wiosenną pogodę, z rześkimi porankami. Niewątpliwą zaletą odwiedzenia Estonii wiosną jest brak turystów – przemierzając np. estońskie wyspy, poznamy prawdziwe pustkowia. Oczywiście, inaczej będzie w Tallinie czy w Helsinkach, które tętnią życiem przez cały rok. Jeśli przyjdziemy tu w czerwcu, uda nam się zobaczyć słynne „białe noce”! To fascynujące zjawisko, jakim reklamuje się głównie Sankt Petersburg, można obserwować zarówno w Estonii, jak i południowej Finlandii, ponieważ leżą na tej samej szerokości geograficznej!

Lipiec i sierpień to miesiące, w których w Estonii pojawiają się Finowie – niektórzy z nich żartują, że jadą do Estonii, aby

▼ Tallin widziany z morza

Co zabrać?

W podróży przydadzą się na pewno:

- krem z filtrem do opalania;
- ◆ preparat na komary – w tym rejonie Europy jest niezbędny;
- ◆ kurtka przeciwdeszczowa;
- ◆ wygodne buty;
- ◆ ciepły sweter i szalik – mogą być przydatne już nawet we wrześniu, kiedy na wyspach temperatura czasem spada poniżej 10°C;
- ◆ termos na kawę czy herbatę;
- ◆ dodatkowe baterie i karty do aparatu fotograficznego – może być o nie trudno, szczególnie na głębokiej prowincji.

spędzić wakacje „na południu”. Na te miesiące przypada szczyt tutejszego sezonu. Jeśli je wybierzemy na nasz pobyt, to trafimy na letnie festiwale i liczne imprezy „pod chmurką”.

Kup książkę

Poleć książkę

Placówki dyplomatyczne

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Tallinie, Suur-Karja 1; tel.: +372 627 8206; www.tallinn.msz.gov.pl; eetalamb@msz.gov.pl.

Referat Konsularny Ambasady RP w Tallinie, Suur-Karja 1; tel.: +372 627 8208; tallinn.amb.rk@msz.gov.pl.

Ambasada Estonii w Warszawie, ul. Karwińska 1; tel: +48 22 881 1810; www.estemb.pl; Embassy.Warsaw@mfa.ee.

Konsulaty honorowe Estonii w Polsce znajdują się w Szczecinie, Poznaniu, Krakowie, Gdańsku i Białymstoku.

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Helsinkach, Armas Lindgrenin tie 21; tel.: +358 9 61 8280; 50 381 8653; www.helsinki.msz.gov.pl; helsinki.amb.info@msz.gov.pl.

Ambasada Finlandii w Warszawie, ul. Chopina 4/8; tel.: +48 22 598 9500; www.finland.pl; sanomat.var@formin.fi.

Jesienią Estonia powoli pustoszeje, turyści wyjeżdżają. Nie powinno to jednak dziwić – w październiku, np. w Tallinie, panują już szarugi. Cała przyroda staje się ponura. Oczywiście, warto tu przyjechać również zimą. Kto wie, może uda nam się przedostać na wyspy po zamrzniętym Bałtyku? To nie żart. Przy odpowiedniej grubości pokrywy lodowej na zamrzniętym morzu są wytyczone trasy, przy których stają znaki drogowe. Zima to też doskonały czas na oglądanie kolekcji muzealnych – szczególnie tych najwspanialszych, zgromadzonych w Tallinie i w Helsinkach.

ŹRÓDŁA INFORMACJI

Dobrym źródłem informacji w każdej podróży są mapy. Warto też pomyśleć o rozmówkach.

Mapy Estonii oraz **plany** Tallina i Helsinek znajdziemy na portalach aukcyjnych lub w księgarniach mających w ofercie publikacje turystyczne. Do przemieszczania się między głównymi miastami wystarczy nam ogólna mapa pogładowa. Jeśli zamierzamy zwiedzać prowincję, powinniśmy udać się do miejscowych punktów informacji turystycznej, w których możemy otrzymać dokładniejsze mapy. Znajdziemy tam także plany poszczególnych miast, choć trzeba przyznać, że – oprócz Tallina, Tartu czy Helsinek – orientacja w większości miast nie nastręcza problemów. Centra miast, gdzie znajdują się główne atrakcje, są niewielkie.

Kto chce spróbować swych sił w języku estońskim czy fińskim, może poszukać odpowiednich **rozmówek**. Rynek przewodników dotyczących tych rejonów jest ubogi. Książki poświęcone wyłącznie Estonii właściwie nie ma.

Przewodniki najczęściej omawiają trzy kraje bałtyckie: Litwę, Łotwę i Estonię – określane jako „Pribaltika”. Podobnie Finlandia (wraz z Helsinkami) jest ujmowana w publikacjach opisujących wszystkie kraje skandynawskie.

FORMALNOŚCI

Estonia i Finlandia są członkami **Unii Europejskiej**, należą również do **strefy Schengen**. Estonia weszła do UE w tym samym dniu co Polska, czyli 1 maja 2004 r. Finlandia jest członkiem wspólnoty europejskiej dłużej, bo od 1 stycznia 1995 r.

Przy przekraczaniu granic Estonii i Finlandii najczęściej nie jesteśmy przeszeni o dokumenty do sprawdzenia. Trzeba jednak pamiętać, że wrywkowe kontrole są możliwe, wówczas musimy okazać ważny paszport lub dowód osobisty.

Krajoznawcze ABC

POŁOŻENIE I UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Estonia leży w północno-wschodniej Europie, jest najbardziej wysuniętą na północ z tzw. republik bałtyckich. Całkowita długość granicy Estonii wynosi 1445,6 km. Kraj, włączając wyspy, zajmuje powierzchnię 45 227 km². Od wschodu Estonia graniczy z Rosją, od południa – z Łotwą, a od północy – z Finlandią, od której oddziela ją **Zatoka Fińska**. Odległość z Tallina do Helsinek wynosi ok. 90 km, a do Rygi – ok. 310 km. Zachodnią, naturalną granicę Estonii stanowi Bałtyk, a dokładniej – **Zatoka Ryska**. Liczne **zatoki i półwyspy** tworzą zróżnicowaną linię

brzegową. Ciągące się kilometrami plaże graniczą z pasami porośniętymi roślinnością nadmorską i z lasami sosnowymi. Wybrzeże północnej Estonii zachwyca granitowymi i wapiennymi głazami. Zachodnią część kraju stanowią przede wszystkim **wyspy**, małe zatoki, strome, wapienne klify i półwyspy.

Estonia charakteryzuje się dość **płaską rzeźbą** terenu. Największe skupiska wzniesień występują w południowej części kraju. Tam też znajduje się najwyższe wzgórze w krajach bałtyckich – **Suur Mu-namägi** (Góra Wielkiego Jajka) mierzące zaledwie 318 m n.p.m. Do Estonii należy 1551 wysp i skalistych wysepek. Największe z nich, Sarema, Hiiuma i Muhu, znajdują się na zachodzie. Znaczna część wysp jest niezamieszкана.

KLIMAT

Klimat Estonii określa się jako **umiarkowany wilgotny**. Wpływy Atlantyku, Bałtyku i kontynentu eurazjatyckiego sprawiają, że warunki pogodowe są zmienne. Letnie dni trwają do 18 godz., a zimowe, często pochmurne, są krótkie i trwają do 6 godz. Najniższą **temperaturę** odnotowuje się w lutym, przeciętnie wynosi od $-7,1^{\circ}\text{C}$ do -24°C (głównie na wyspach). Śnieg pojawia się w listopadzie i utrzymuje do marca. Lato jest stosunkowo krótkie. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec. Średnia temperatura w tym miesiącu wynosi ok. $16,7^{\circ}\text{C}$.

Duża **wilgotność** powietrza znakomicie wpływa na florę, rozwój mokradeł, bagien i zarastających łąk. Klimat pozytywnie oddziałuje również na kondycję lasów. Estonię nieprzypadkowo nazywa się „zielonym krajem” – lasy zajmują niemal połowę jego

powierzchni. Prastary drzewostan, wody mineralne i bogate w jod powietrze morskie od stuleci stwarzały idealne warunki do zakładania miejscowości uzdrowiskowych.

PRZYRODA

W Estonii istnieje blisko **40 rezerwatów**, **5 parków narodowych** (Vilsandi, Soomaa, Matsalu, Lahemaa i Karula) oraz niemal **20 parków krajobrazowych**. Ze względu na unikatową florę i faunę łącznie ponad 10% obszaru kraju znajduje się pod ochroną. **Tereny zalewowe**: bagna, mokradła, torfowiska i zalesione łąki stanowią ok. 20% jego powierzchni. Największe kompleksy terenów bagiennych występują w centralnej i południowo-wschodniej Estonii. Najbardziej znanymi zarastającymi łąkami są Tõramaa w Parku Narodowym Soomaa oraz Vahenurme w okolicach Parnawy.

Kup książkę

Poleć książkę

Tallin

Tallin (est. *Tallinn*), liczący 443,8 tys. mieszkańców, to miasto baszt, wież i kamienic z czerwonymi dachami. Od 1997 r. średniowieczna zabudowa Starego Miasta stolicy Estonii figuruje na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. Tallińczycy mówią, że nie ma w mieście zabytku, którego nie ratowali polscy konserwatorzy. Rzeźwiście, wystarczy wspomnieć wieżę Gruba Małgorzata, dom Bractwa Czarnogłowych, pałac Orłowa czy Kadriorg. Poza centrum warto zwiedzić malowniczy skansen, wspomniany carski pałac Kadriorg i dzielnicę Piritas z ruinami klasztoru św. Brygidy.

HISTORIA

Pierwsze wzmianki o obecności Estów na ziemiach dzisiejszego Tallina znalazły się już w dziele *Germania* Tacyta (ok. 55–120 r.

n.e.). Księgi Tacyta były znane królówi Ostrogotów, Teodorykowi Wielkiemu. Gdy w 524 r. Estowie posłali władcy blok bursztynu, król w podziękowaniu za cenny podarunek zaprosił potomków Kalewa do swojej siedziby.

Na przełomie wieków VIII i IX ziemie północnej Estonii ustawicznie atakowali **Wikingowie**. Archeolodzy znaleźli ślady świadczące o obecności ludów Północy kilkanaście kilometrów od dzisiejszego Tallina, na terenie obecnego Rezerwatu Dziedzictwa Rebala. Według najstarszych legend estońscy Wikingowie, znani z niezwykłej odwagi i brawury, porwali norweską księżniczkę Astrid i przyszłego króla Olafa Trygvenssona i sprzedali ich na targu niewolników.

Podania głoszą też, że na wapiennym wzgórzu Toompea istniał gród Estów **Kalevalinn** z zamkiem. Nazwa grodu wywodzi się od imienia mitycznego

Kup książkę

Poleć książkę

Estowie według Tacyty

Ostatnie rozdziały swego dzieła *Germania* Tacyt poświęcił plemionom zamieszkującym wybrzeże Bałtyku: „[...] po prawy stronie Swewskiego morza mieszkają Estonowie. [...] Oddają cześć matce bogów, a na znak tego nabożeństwa noszą obrazy wieprzów, które im służą za wszelki oręż i obronę: owszem między samymi nieprzyjaciółami chwalcom bogini bezpieczeństwo daie. Rzadko używają żelaznej broni; najczęściej pałek. Bawią się około roli

pilniej, niżeli zwyczaj niesie leniwych Germanów. Szperają także w morzu, a sami iedni ze wszystkich znajduią po mieliznach, owszem na samych brzegach bursztyn, który po swojemu Glefum zowią. Atoli będąc barbarzyńcami, nie zniają, ani są ciekawi poznać jego przyczyn i natury. [...]” (Źródło: Tacyt, *Germania*, tłum. Adam Stanisław Naruszewicz, Warszawa 1804; edycja komputerowa: www.zrodla.historyczne.prv.pl).

bohatera Kalewa, który ponoć zginął, walcząc w obronie ojczyzny. Jego żona Linda usypała mu z kamieni kurhan, który później Estończycy nazwali Tompea (Górne Miasto, Góra Katedralna) i na nim wzniesli swą twierdzę. Ta portowo-handlowa osada leżąca na przecięciu szlaków, które łączą kraje Północy z Rosją, szybko stała się celem ekspansji Duńczyków. Estowie, w przeważającej większości drobni handlarze, niewykształceni w sztuce wojennej, szybko poddali się najeźdźcom.

W 1219 r. król duński Waldemar II na podwalinach staroestońskiego zamku zbudował nowy, nazywając go **Taani linn**, co w tłumaczeniu oznacza „duńskie miasto”. Zanim jednak północni sąsiedzi rozpoczęli swe rządy na dobre, po klęsce pod Bornhöved w 1227 r. Tallin przeszedł w ręce Kawalerów Mieczowych. Trzy lata później nadali oni grodowi prawa miejskie. Duńczycy odbili swą strategiczną siedzibę w 1248 r. Następcą króla Waldemara II, Eryk IV Plogpenning nadane wcześniej prawa miejskie potwierdził, ale już pod swoim sztandarem. Tallin masowo zasiedlali westfalscy i lubeccy

kupcy. Dzięki uzyskanym prawom miasto osiągnęło wyżyny handlowego rozmiosła i w 1285 r. przyjęto je do **Hanzy**. Prawdziwym przełomem było wprowadzenie opodatkowania wwożonych towarów. Dzięki temu tallińscy kupcy mogli zarabiać na handlu pośrednim, pobierali opłaty za towary, zanim znalazły się one na lokalnym rynku lub zostały przetransportowane dalej na północ lub wschód. Tallin wkrótce stał się jednym z głównych ośrodków handlowych Hanzy. Pozostałościami po ówczesnej potęgze są bramy wjazdowe, baszty, wieże i najdłuższe w Europie Północnej mury obronne.

Potęga duńska zaczęła przygasać wraz z początkiem XIV w. W 1346 r. król duński zdecydował się sprzedać miasto **zakonowi inflanckiemu**, który nadal utrzymywał kontakty handlowe z miastami hanzeatyckimi i Rosją. Duńskie miasto rozrastało się w błyskawicznym tempie. Estowie natomiast byli w trudnej sytuacji – podczas krwawej chrystianizacji rycerze zakonu wymordowali niemal całą estońską szlachtę przeciwną przymusowemu narzucaniu wiary katolickiej przez zakonników. Pozostałej

w duchu moderny. W tym okresie otwarto tu jedną z najnowocześniejszych piekarni na terenie carskiej Rosji. Biznes rodzinny rozwijał się też w międzywojniu. W kwartale handlowano samochodami, działały tu zakłady przetwórstwa łąnu, drewna, wytwórnia porcelany, a także młyn. Po wojnie kwartał budynków przemysłowych szczęśliwie uniknął wyburzenia mimo

planów radzieckich urbanistów. Zrzuconą częściowo przestrzeń stała się za to wymarzoną scenografią do filmu *Stalker* Andrieja Tarkowskiego.

Właściwie przez cały okres panowania ZSRR działała tu piekarnia. Dziś obok historycznej zabudowy pojawiają się budowle **nowoczesne**, których nie powstydziliby się nawet Berlin. Są też

Kup książkę

Poleć książkę

przekształcane stare budynki, w których lokują się galerie handlowe, restauracje i hotele. Projektują je m.in. biura Koko Arhitektid i HD Arhitektuur.

Cerkiew św. Symeona i Prorokini Hanny (Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna kirik, róg Paadi i Ahtri) wygląda na zagubioną pośrodku wielkiego, pustego placu – czekającego jeszcze na

zagosparowanie – dziś wykorzystywanego jako parking. Drewniana cerkiew z połowy XVIII w., zbudowana z datków marynarzy, jest malutka. Budowla składa się z trzech wyraźnych części: ołtarza, nawy oraz kruchty. Nad nawą wznosi się niewielka kopuła. Podobną wieńczy czworoboczną wieżę zbudowaną nad częścią wejściową. Koniecznie trzeba

Kup książkę

Poleć książkę

Estonia północna

Atrakcje w okolicach Tallina stanowią ciekawe cele jednodniowych wycieczek ze stolicy. Godna szczególnej uwagi jest

miejsowość Paldiski. W Estonii Północnej nie brakuje również dworów, świątyn i zamków (jak ten w Rakvere).

Paldiski

W Estonii Północnej nad brzegiem Bałtyku leży miejscowość Paldiski (3,8 tys. mieszkańców) – dawna radziecka baza wojskowa. Nieopodal można obejrzeć nadbałtyckie klify.

HISTORIA

Skomplikowana historia odcisnęła na miejscowości Paldiski niezatarte piętno. Paldiski zostały zbudowane w XVII w. przez Szwedów. Początkowo pełniły funkcję portu. Po zajęciu kraju przez Rosjan na mocy dekretu cara Piotra I tamtejszą marinę rozbudowano i przystosowano do celów militarnych. W 1940 r. ludność estońską wysiedlono, sprowadzając w zamian garnizon radzieckiej Floty Bałtyckiej. Rok później wskutek bitwy niemiecko-rosyjskiej o Paldiski miasto właściwie zrównano z ziemią.

Po II wojnie światowej powstał tam radziecki ośrodek szkoleniowy załóg atomowych Floty Bałtyckiej i baza okrętów podwodnych. Paldiski aż do 1991 r. stanowiły zamkniętą strefę wojskową. Mimo rozpadu ZSRR wojsko opuściło miasto dopiero w 1994 r. i zostawiło po sobie w większości zdewastowane budynki. Do niedawna turyści odwiedzali Paldiski po to, by obejrzeć opustoszałe zabudowania i okalające je druty kolczaste. Dziś miasto

uporało się z niechcianym dziedzictwem, co nie zmienia faktu, że większość jego zabudowy stanowią typowe blokowiska.

WARTO ZOBACZYĆ

Stacja kolejowa (Raudteejaama hoone) pamięta jeszcze czasy carskie. Drewniany, pomalowany na żółto budynek jest ozdobiony wyciętymi we wzory listwami, które znajdują się pod okapem połączeń dachowych oraz nad niektórymi oknami. Stacja zapisała się w historii okupowanej przez Sowieatów Estonii jako miejsce, z którego w latach

Kup książkę

Poleć książkę

1941 i 1949 wywieziono na Sybir blisko 3 tys. mieszkańców wysp Sarema i Hiiuma.

Muzeum Atelier Amandusa Adamsona

📍 **Amandus Adamsoni Ateljeemuuseum; Adamsoni 3; www.amandusadamson.ee; śr.–nd. 11.00–18.00; wstęp: 2,50 EUR**, jest poświęcone twórcyemu na przełomie wieków XIX i XX artyście, który m.in. wykonał pomnik „Rusalka” w Tallinie. Urodzony w okolicach Paldisek Amandus Adamson (1855–1929) osiedlił się w Sankt Petersburgu, z którego wrócił w swe rodzinne strony po upadku caratu.

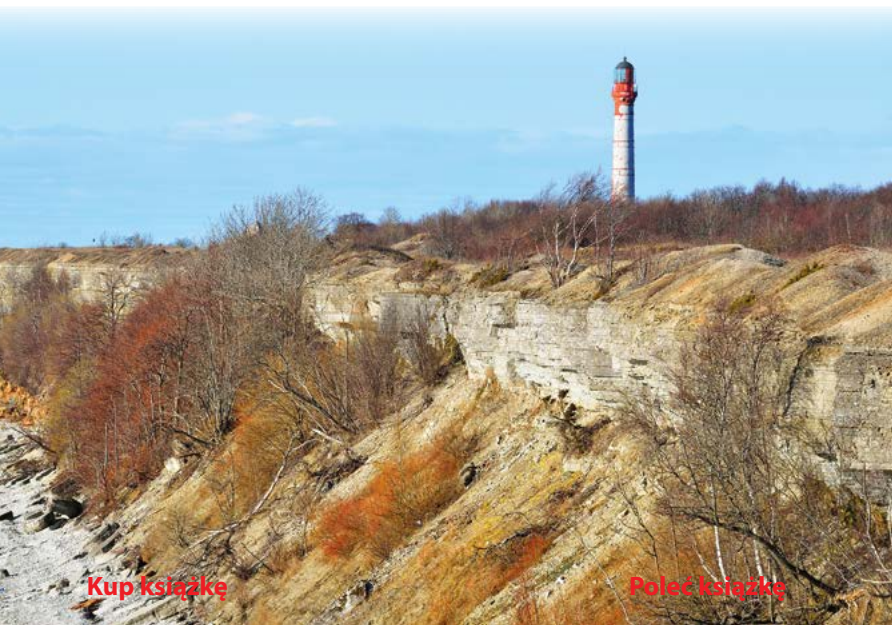
Cerkiew św. Jerzego (Georgi kirik, Pakri 2) to kamienna budowla znajdująca się nad brzegiem Bałtyku, zbudowana w XVIII w., w czasach powstawania carskiej twierdzy. Przebudowaną w XIX w. cerkiew zniszczono w czasach sowieckich, kiedy Paldiski stały się miastem wojskowym. Strącono wówczas m.in. wieżę, której do dziś nie odbudowano. Stojący w pobliżu **kościół św. Mikołaja** (Nikolai kirik, Mere 12), z połowy XIX w., podzielił los pobliskiej cerkwi. Do wiernych wrócił

dopiero w 1999 r. Wtedy też zaczęto jego odbudowę.

Twierdza Piotra I (Peetri kindlus) – w północnej części miasta, nad brzegiem morza, zachowały się bastiony wzniesione w XVIII w. przez Piotra I. Budowa umocnień rozpoczęła się w 1718 r. Fortyfikacje pojawiły się też na pobliskiej wysepce Väike-Pakri. Dziś interesuje ona głównie miłośników militariów. Zachowały się bowiem jedynie zarysy zbudowanej na rzucie pięciokąta twierdzy.

★ **Półwysep Pakri** (Pakri neem) – warto tam przyjechać wieczorem, by obejrzeć nadmorski zachód słońca. Smaczkowi dodaje fakt, że wody Bałtyku znajdują się 25 m niżej. Wybrzeże morskie ma tam bowiem formę klifów, z odsłoniętymi skałami.

Latarnia morska 📍 **Tuletorn; www.pakri-tuletorn.ee; V–IX codz. 10.00–20.00, X–IV sb., nd. 12.00–18.00; wstęp: 5 EUR, ulgowy 3 EUR**, została zbudowana już w 1889 r. Wznosi się na wysokość 52 m. By wejść na górę, trzeba pokonać 275 stopni. Nagrodą za wysiłek są piękne widoki.

OKOLICE

W drodze powrotnej do Tallina można odwiedzić kilka miejscowości. W **PADISE** warto obejrzeć **ruiny klasztoru cysterskiego** (Padise klooster) założonego w 1317 r. Klasztor budowany przez 200 lat został w XVII w. przekształcony w zamek zakonu teutońskiego, a po wojnie liwońskiej przeszedł w ręce Szwedów. Obiekt uległ zniszczeniu dopiero w XVIII w. przez... uderzenie pioruna.

W **KEILA-JOA** trzeba koniecznie zobaczyć jeden z wodospadów, z których słynie rejon Harjumaa. Znajduje się na rzece Keila, która wpada do Bałtyku. **Wodospad** (Keila juga) ma 6 m wysokości i 60–70 m szerokości. W pobliżu stoi neogotycki **zamek Aleksandra von Benckendorffa** 📍 [Keila-Joa mõis](#); [www.schlossfall.com](#), oraz budynek **hydroelektrowni** (Hüdroelektrijaam).

W **KEILA** można się zatrzymać przy otynkowanym na biało **kościółce św. Michała** (Keila kirik). Obecna jednonawowa

▼ Ruiny klasztoru cysterskiego w Padise

świątynia stała w miejscu starszego kościoła na przełomie wieków XV i XVI. Gruntowną renowację przeszła pod koniec XVI w., po wojnach o Inflanty. W Keila można zajrzeć też do **Muzeum Regionalnego** 📍 [Harjumaa Muuseum](#); [Linnuse 9](#); [www.hmk.ee](#); pn.–pt. 11.00–16.00, sb., nd. 11.00–18.00; wstęp: 2 EUR, ulgowy 1 EUR, zajmującego pomieszczenia przebudowanego XIX-wiecznego dworu. Obok znajdują się skromne **ruiny zamku** z połowy XIV w., który należał m.in. do Krzyżaków i Szwedów.

Z kolei w **SAUE** godny uwagi jest **dwór** 📍 [Saue Mõis](#); [Pärnasalu 38](#); [www.sauemois.ee](#); wstęp: 5 EUR, ulgowy 2,50 EUR. Wzniósł go w XVIII w. Friedrich Herman von Fersen. To wczesnoklasycystyczna budowla połączona arkadami z oficynami. Dwór jest otoczony **parkiem** – niestety częściowo oszpeconym przez budynki przemysłowe.

SAKU zainteresuje miłośników piwa. To w tej miejscowości jest warzone jedno z najpopularniejszych piw w Estonii –

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Estonia i Helsinki

Estonia jest najmniej nam chyba znanym krajem bałtyckim. Tallin, jej stolica i największe miasto, szczyci się imponującą średniowieczną starówką i interesującymi muzeami. Parki narodowe chronią dziką, nieskażoną przyrodę. Nadbałtyckie kurorty zachęcają do spacerów, pobyt na którejs z licznych estońskich wysp pozwala odetchnąć od zgiełku miast. Helsinki, oddzielone od Estonii Zatoką Fińską, stanowią doskonały cel choćby jednodniowej wycieczki. Stolica Finlandii jest nowoczesną metropolią z klasycystyczną zabudową placu Senackiego, secesyjnymi kamienicami, świetnymi kolekcjami sztuki.

Stolice **sąsiadujące przez morze**

Malownicze warownie i ruiny

Piaszczyste plaże i **wody Bałtyku**

Intrygujące wyspy

Kraina **Seto**

Twierdza **Suomenlinna**

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane
● <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny wyłącznie na:
ebookpoint.PL

ISBN 978-83-283-4620-8

Cena 26,90 zł